

Ольга КРАВЧЕНКО

д.е.н., доцент

Олена САМУРА

слухачка магістерської програми

Харківський національний технічний університет

сільського господарства ім. Петра Василенка

ГАРМОНІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ЯК ОСНОВА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Останнім часом збільшується кількість наукових досліджень щодо концепції інклюзивного розвитку (зростання) [2; 9; 100]. Концепція, яка на думку І. Бобух та С. Щегель «розширює традиційні моделі економічного зростання, зосереджуючи увагу на рівності людського капіталу, рівня та якості життя людей, якості навколишнього середовища, соціального захисту, продовольчої безпеки, доступу до ключових ресурсів, розподілу доходу та багатства» [1, с. 67].

Концепція інклюзивного розвитку ґрунтується на врахуванні таких економічних явищ, як економічне зростання, бідність, нерівність доходів і можливостей доступу до ресурсів, ринків. Індекс інклюзивного розвитку (IIP; англ. Inclusive Development Index), розроблений та представлений у доповіді Світового економічного форуму [10] як альтернатива показнику ВВП, є ефективним кількісним виміром процесів, що характеризують інклюзивність економічного зростання. Цей індекс є агрегованим показником, який сформовано на основі трьох груп показників: економічного зростання та розвиток країни (ВВП на душу населення, продуктивність праці, тривалість життя та зайнятість); інклюзивності та нерівності (GINI-розподіл чистого доходу, GINI-розподіл багатства, рівень бідності та середній дохід); рівності можливостей між поколіннями та сталості (скориговані чисті заощадження, викиди CO₂ / ВВП, державний борг і коефіцієнт демографічного навантаження) [9].

Отже, виходячи із вищезазначеного, нами було здійснено критичний огляд наукових напрацювань, присвячених змісту гармонії в економіці та гармонізації економічної системи, зокрема, економічних відносин, із подальшим уточненням сутності означених категорій [5-7].

Ускладнення економічних процесів багатоплановим характером завдань потребує уточнення та розвитку категоріального наукового апарату. Характерним для сучасної науки є бурхливий пошук гармонії в різних галузях знань, особливо в математиці. Підтвердженням є роботи С.Л. Василенко, П.Я. Сергієнко [3], А.П. Стахова [8]. Але спостерігається певне відставання в економіці, де зустріти «гармонійну модель» важко. Все ж інтерес до процесів гармонізації в економіці останніми роками помітно зріс. Одним із сучасних напрямів в управлінні підприємством, регіоном, державою стає саме гармонійний менеджмент, який виник на межі ХХ-ХХІ ст [4]. Це стало можливим завдяки розвитку теорії гармонії і виділенню А. П. Стаховим в математичній науці окремого напрямку з математизації гармонії та гармонізації математики [8]. Отже, гармонія є міждисциплінарною категорією, універсальною, яка має відношення до музики, мистецтва, архітектури, сучасної математики, комп'ютерної науки, економіці, а також до всього теоретичного природознавства.

Дослідження показало [7], що концептуальним підходом для наукового пошуку шляхів досягнення умов сталого інклюзивного розвитку агропродовольчої системи має стати саме процес гармонізації елементів цієї соціо-еколого-економічної системи, зокрема економічних відносин, які є формами зв'язків та взаємозалежностей між сільськогосподарськими підприємствами та іншими суб'єктами ринку і виникають з приводу виробництва, переробки, розподілу, обміну та споживання продукції тваринництва, та спрямовані на задоволення потреб учасників шляхом реалізації їхніх інтересів.

Зміст гармонії та гармонізації як економічних категорій наповнюють такі визначальні ознаки та критерії, як злагодженість, узгодженість, співмірність, стійкість, координованість, збалансованість, урівноваженість, впорядкованість, керованість, ефективність, результативність.

З урахуванням вищезазначеного запропоновано трактування гармонії як такого стану функціонування системи, злагодженого взаємозв'язку її елементів з їх властивостями, який є одночасно умовою, метою і результатом існування самої системи.

Гармонії економічних відносин – це такий рівень злагодженості; стійкості, узгодженості, координованості, збалансованості, оптимального співвідношення, урівноваженості, впорядкованості, керованості економічних відносин між їх учасниками, який є умовою, метою і результатом сталого інклюзивного розвитку.

Гармонізація економічних відносин розглядається як процес їх наближення до стану гармонії, який передбачає погодженість інтересів, впорядкованість, координованість та керованість дій та процесів між усіма учасниками відносин на засадах їх сталого інклюзивного розвитку. Гармонізація економічних відносин є складовою гармонізації економічної системи, яку ми розуміємо як процес узгодження взаємозв'язків, що виникають між основними елементами системи, з метою забезпечення злагодженого функціонування (у просторі) та рівноважного розвитку (в часі) самої системи. Зміст кожного із критеріїв гармонії розкрито через систему індикаторів рівня гармонійності економічних відносин між суб'єктами ринку продукції тваринництва.

Список використаних джерел

1. Бобух І. М., Щегель С. М. Стратегічні орієнтири економічного зростання України: інклюзивність як ключовий пріоритет. Вісник Національної академії наук України. 2018. № 7. С. 55-70.
2. Бородіна О. М., Прокопа. І. В. Інклюзивний сільський розвиток: науковий дискурс. Економіка і прогнозування. 2019. № 1. С. 70-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2019_1_6
3. Василенко С.Л., Сергиенко П.Я. Математика и гармония целостности. Одеса. 2010. 27 с. URL: <http://www.andrejnikitin.narod.ru/1-garmony.pdf>
4. Иванус А. И. Код да Винчи в бизнесе или гармоничный менеджмент по Фибоначчи : учеб. Москва: КомКнига, 2006. 104 с.
5. Кравченко О.М. Гармонізація в системі економічних категорій. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 жовтня 2018 р.). Харків: Діса плюс, 2018. С. 161-165.
6. Кравченко О.М. Гармонізація економічної системи. Економіка АПК. 2017. № 11. С. 51- 56.
7. Кравченко О.М. Гармонізація економічних відносин між учасниками ринку продукції тваринництва. Харків: «Смугаста типографія», 2020. 360 с.
8. Стахов А.П. Математизация гармонии и гармонизация математики. Академия Тринитаризма. Москва, 2011. URL: <http://www.trinitas.ru/rus/doc/0232/100a/02320066>.
9. Цапко-Піддубна О. І. Принцип інклюзивності у сучасних концепціях економічного зростання. Проблеми економіки. 2018. № 3 (37). С. 29-36.
10. The Inclusive Development Index 2018. Summary and Data Highlights. World Economic Forum. 2018. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf.